

MECANISMUL SUSȚINERII INSTITUȚIONALE A ÎNȚREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCI ÎN UNELE ȚĂRI EUROPENE

Vladislav **BOLDURAT** [®], drd., cercet. șt.,
Institutul Național de Cercetări Economice, Republica Moldova

Susținerea întreprinderilor mici și mijlocii reprezintă o direcție importantă a politicilor socio-economice în majoritatea țărilor europene. Sectorul IMM, privit din perspectiva susținerii de stat urmărește crearea de către structurile statale a condițiilor legale pentru dezvoltarea prielnică a sectorului dat. În acest context, lucrarea își propune o analiză a instituțiilor publice cheie de susținere a IMM-urilor europene care elaborează și realizează politica de dezvoltare a mediului de afaceri, precum și care furnizează servicii întreprinderilor. Metoda de studiu s-a bazat pe analiza secundară fiind folosite metode precum ar fi analiza comparativă a diferitelor documente de politici, analiză cuprinzătoare a lucrărilor diferitor autori internaționali precum și sistematizarea rezultatelor cercetării.

Cuvinte-cheie: IMM, UE, susținere instituțională, instituții, antreprenoriat, dezvoltarea afacerilor.

Supporting small and medium-sized enterprises represents an important direction of the socio-economic policies in most European countries. The SMEs sector, from the point of view of the perspective of state support, aims to create the legal conditions by the state structures for the successful development of the given sector. In this context, the paper proposes an analysis of the key public institutions in support of European SMEs that elaborate and implement the policy of developing the business environment, as well as providing services to businesses. The method of study was based on secondary analysis, using methods such as comparative analysis of different policy documents, comprehensive analysis of the works of various international authors and systematization of research results.

Keywords: SME, EU, institutional support, institutions, entrepreneurship, business development.

JEL Classification: O43, L38, L26, F63, K20.

Politica europeană de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii este de natură sistemică purtând un caracter general. În UE există un sistem comunitar de susținere și reglementare a IMM-urilor, dar totodată, practic fiecare țară își are propriul său sistem național de stimulare a dezvoltării acestui sector. Acesta constă, în primul rând, în crearea de instituții naționale pentru sprijinul informațional, sprijinul financiar, organizarea sistemelor de formare a managerilor de întreprinderi și formarea antreprenorilor care doresc să înceapă o activitate independentă.

Sistemul administrativ din **Franța** s-a bazat în ultimii 150 de ani pe folosirea conceptului de „descentralizare funcțională” a structurilor organizaționale, care au o personalitate juridică separată de cea a administrațiilor locale, regionale sau ale statului [12]. De aceea, instituțiile publice de nivel central și regional, dețin un grad ridicat de autonomie managerială, care se extinde și către instituțiile a căror rol ține de susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri. Ca rezultat, în Franța a fost creat un sistem de stat impresionant de stimulare a sectorului IMM. Principala instituție publică, responsabilă de promovarea dezvoltării întreprinderilor mici este Direcția Generală a Întreprinderilor (DGE) (Direction Générale des Entreprises), care intră în componența Ministerului Economiei și Finanțelor. În același timp, susținerea instituțională a IMM-urilor este completată de diverse instituții (parteneri de dezvoltare; agenții publice, și mixte) care sunt atrase pentru a acoperi un număr cât mai mare de întreprinderi și pentru rezolva problemele specifice cu care se confruntă întreprinderile [20].

Încurajarea creării întreprinderilor și prevenirea falimentului acestora, este unul dintre domeniile-cheie ale cooperării dintre stat și mediu de afaceri. Aceasta este realizată de instituția specială, Bpifrance care înglobează toate activitățile axate pe susținerea întreprinderilor mici și mijlocii; începând cu finanțarea întreprinderilor noi create, garantare financiară și terminând cu căutarea oportunităților de a cumpăra întreprinderi în caz de amenințare a falimentului [23].

În paralel cu activitatea Bpifrance, susținerea sectorului IMM este asigurată și de: ministerele de stat pentru dezvoltare teritorială, camerele de comerț și industrie, APL-uri, precum și de fundațiile private create de marile corporații care beneficiază de beneficii fiscale directe.

Structura susținerii instituționale a întreprinderilor mici și mijlocii din Franța este prezentată în figura 1.

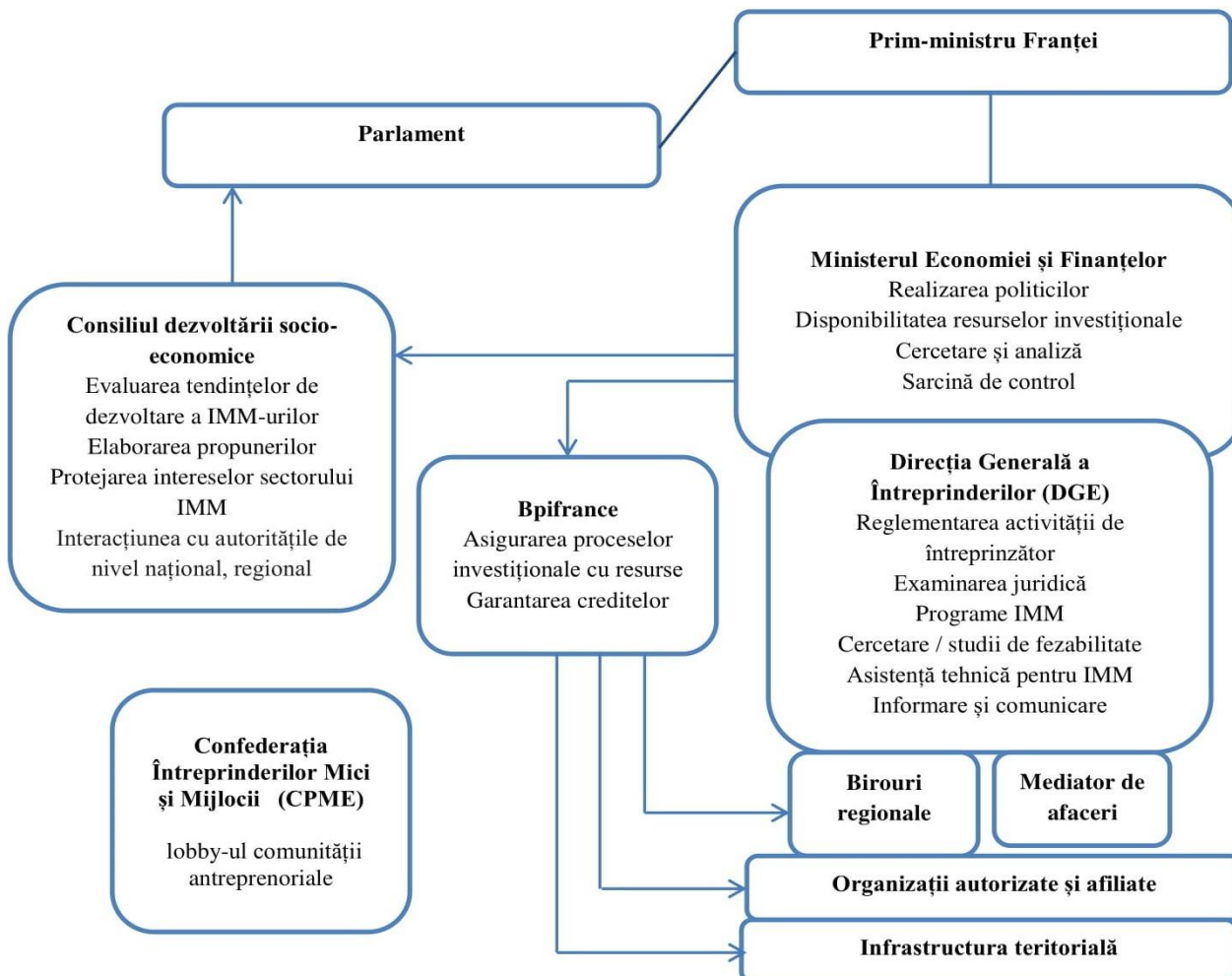

Figura 1. Structura susținerii instituționale a întreprinderilor mici și mijlocii din Franța

Sursa: Elaborat de autor în baza [6, 8].

Noile întreprinderi mici timp de 2 ani sunt scutite de impozitul SA (societăți pe acțiuni) și de impozitele locale. Pentru IMM-uri, este redus impozitul pe venit și impozitul reieșit profitul părții investite. Doar începând cu al treilea an, antreprenorul achită 25% din rata de impozitare, al patrulea - 50%, al cincilea - 75% [21, 19].

Statul manifestă o loialitate deosebită față de cei care decid să-și deschidă afacerea în zone defavorizate economic. Pentru a astfel de antreprenori, se aplică reduceri și anulări ale plăților către fondurile de asigurări sociale (asistență medicală, fondul de pensii, fondul pentru familii cu mulți copii, etc.)

Un factor important al dezvoltării IMM-urilor franceze în constituie tendința spre cooperare cu marile întreprinderi în baza principiilor de outsourcing. În același timp, întreprinderile mari pe o bază comercială ajută IMM-urile cu echipamente, materii prime, transfer tehnologic etc.

Principala instituție creată pentru lobby-ul comunității antreprenoriale este Confederația Întreprinderilor Mici și Mijlocii (CPME), organizație patronală dedicată exclusiv IMM-urilor franceze în sectoarele: industrie, comerț, servicii și meșteșuguri. În calitate de partener social, CPME reprezintă interesele întreprinderilor mici, în negocierile cu autoritățile publice din Franța și din întreaga lume [2]. Proprietarii întreprinderilor mici își apără cu fermitate drepturile în dialogul cu statul [22].

IMM-urile din **Germania** au o popularitate foarte mare datorită politicilor loiale ale statului. Deciziile cu privire la politica statului privind dezvoltarea sectorului IMM, sunt luate de către autoritățile federale, la nivel de landuri, districte urbane iar implicarea Comisiei Europene în susținerea acestui sector este tot mai vizibilă.

În Germania s-a optat pe transferarea unor funcții importante sprijin a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii către o serie de instituții de drept public, în special bănci specializate, cum ar fi banca germană de

dezvoltare (KfW), care desfășoară programe de sprijin federale pentru IMM-uri, și către organizații de auto-reglementare a afacerilor private precum Camerele de Comerț și Industrie; ultimele dețin o influență majoră, menită să protejeze interesele IMM-urilor, prin implicarea acestora în formarea de bugetelor și pregătirea proiectelor de legi care se referă la activitățile întreprinderilor mici [3].

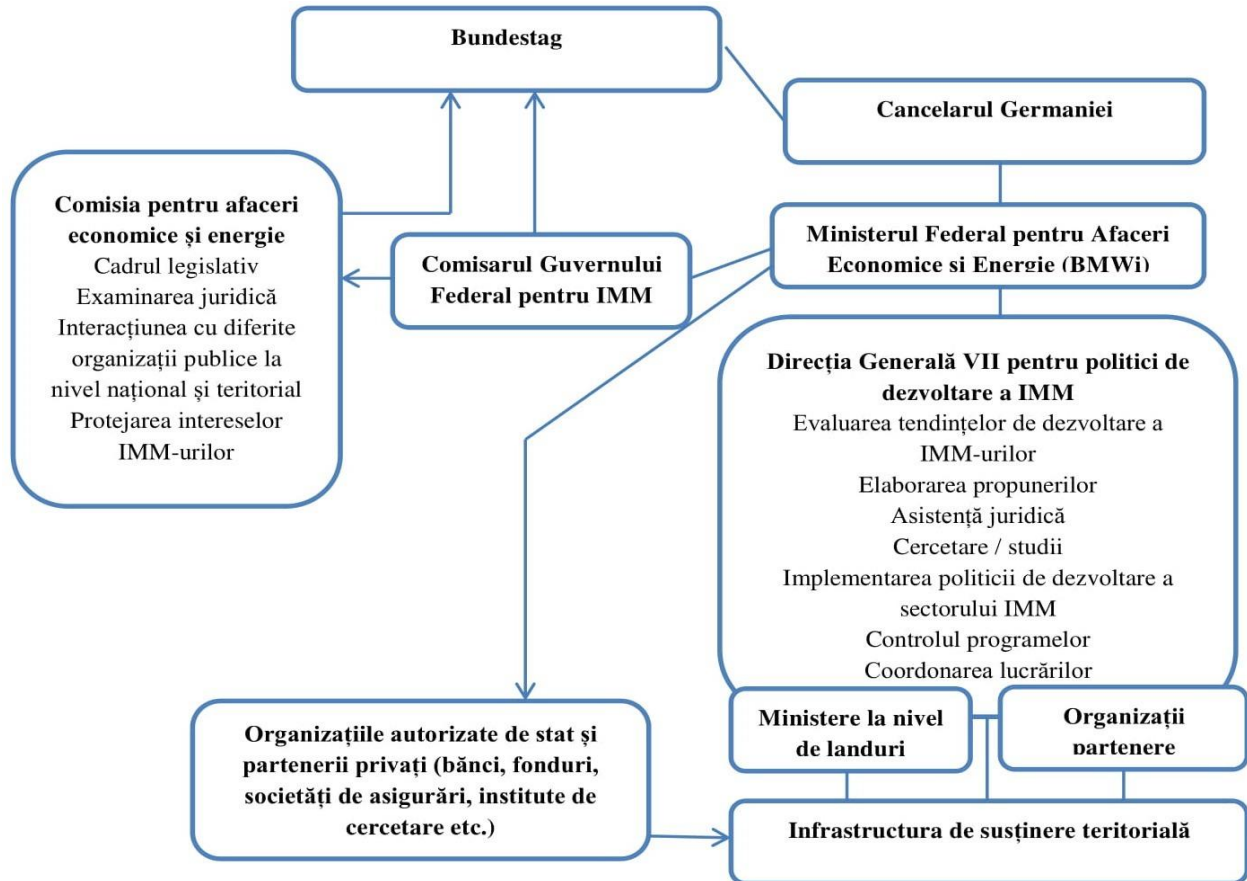

Figura 2. Structura susținerii instituționale a întreprinderilor mici și mijlocii din Germania
 Sursa: Elaborat de autor în baza [9, 15].

Susținerea instituțională pentru întreprinderile mici și mijlocii din Germania include programe de importanță federală și regională care promovează următoarele acțiuni: *start-up-uri, dezvoltarea afacerilor, consultanță, promovarea întreprinderilor la târguri și expoziții, cercetare, etc.*

În Germania, statul poate interveni în procesul economic în cazul în care întreprinderile nu sunt în măsură să se adapteze la condițiile mediului de afaceri existent sau la cerințele publice (de exemplu, în domeniul protecției mediului); sau statul poate să intervină în eliminarea dezavantajelor dezvoltării economice.

Instrumentele de sprijin ale UE pentru IMM-uri sunt prezentate în mod compact în programul COSME, punându-se accentul pe consolidarea competitivității [4].

Prin programul Orizont 2020 se oferă "vouchere de inovare" pentru IMM-uri pentru diverse servicii terțe, cum ar fi: pregătirea proiectelor de cooperare în domeniul cercetării și dezvoltării, servicii de consultanță privind aplicarea în programele de promovare a inovării, etc. [11].

În **Italia**, mecanismul instituțional de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii este format din patru ministere, care-și coordonează activitățile în dependență de structurile de specializare, precum și, de reprezentarea intereselor IMM-urilor prin intermediu Consiliului Național pentru economie și ocuparea forței de muncă. Instituția publică care asigură reprezentarea unitară a intereselor IMM-urilor la nivel național este Consiliul Național pentru economie și ocuparea forței de muncă. Activitatea acestui organism special autorizat este autonomă, și nesupus controlului ministerelor specializate, fapt care contribuie la minimizarea proceselor birocratice, iar în rezultat funcționarea instituției este considerată mai efektivă. Totodată, întru dezvoltarea și menținerea ecosistemului antreprenorial la nivel național, o serie a principalelor funcții de susținere a IMM-urilor, au fost transferate în competența regiunilor.

Structura susținerii instituționale a întreprinderilor mici și mijlocii din Italia este prezentată în figura 3.

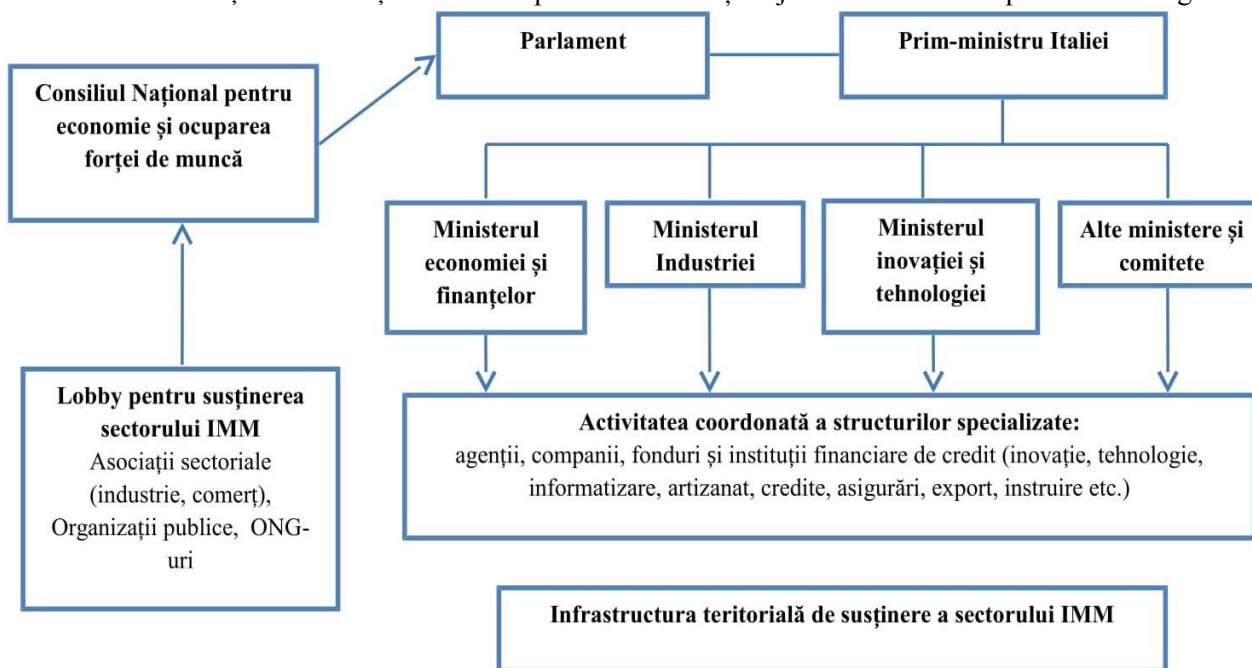

Figura 3. Structura susținerii instituționale a întreprinderilor mici și mijlocii din Italia

Sursa: Elaborat de autor în baza [13].

Uniunile de asociații au o influență majoră în susținerea întreprinderilor mici și mijlocii. De regulă, aproape fiecare întreprindere Italiană este membră a unei asociații sau uniuni. Spre exemplu, Confederația Industriei Italiene (Confindustria), deține o reprezentativitate a 90% din întreprinderile mici și mijlocii.

Deplina susținere a IMM-urilor este garantată de numărul mare de norme legislative care reglementează activitatea întreprinderilor. Printre acestea se numără granturi și credite preferențiale pentru achiziționarea de echipamente, stimularea exporturilor, diverse programe pentru tinerii antreprenori, susținerea și stimularea afacerilor inovatoare.

În calitate de asistență financiară sunt utilizate: stimulente fiscale, fonduri de garantare a creditelor, asigurarea creditelor de export etc. În mare parte, datorită asistenței financiare o întreprindere mică sau mijlocie acoperă până la 50% din capitalul necesar pentru bunul investit, iar asigurarea creditului la export acoperă de la 90% până la 100% din valoarea investiției. Fondurile de investiții, îndeosebi cele cu capital de risc (venture) sunt utilizate pe scară largă în Italia, acordând finanțare întreprinderilor mici și mijlocii pu un timp de 5-10 ani.

În afară de forma financiară de susținere a micilor întreprinderi, în Italia este dezvoltată o rețea de cursuri de formare profesională și centre de servicii pentru afaceri, cu ajutorul cărora se efectuează consiliere gratuită a antreprenorilor pe diverse domenii și probleme. Se numără aproximativ 500 de structuri de sprijin public care au ca rol protejarea intereselor întreprinderilor mici și mijlocii.

Ca Stat Membru al Uniunii Europene, **România** plasează întreprinderile mici și mijlocii în centrul politicii sale economice de dezvoltare sustenabilă. În scopul desfășurării și dezvoltării activității IMM-urilor, au fost adoptate o serie de măsuri strategice precum: servicii de informare, asistență, consultanță, dezvoltare tehnologică și inovare în domeniile financiar, bancar, management, marketing dar și pentru accesarea fondurilor europene nerambursabile.

- Instituțiile care reprezintă și apără interesele întreprinderilor mici și mijlocii în România se prezintă: Ministerul pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenariat – instituția de specialitate a Guvernului României, care aplică Strategia și Programul de guvernare în domeniile întreprinderilor mici și mijlocii, mediului de afaceri, comerțului, antreprenoriatului și investițiilor străine, în concordanță cu cerințele economiei de piață și pentru stimularea inițiativei antreprenoriale a operatorilor economici [18].

- Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii – agenție guvernamentală dedicată sprijinirii și susținerii sectorului IMM care realizează politica Guvernului României, prin implementarea de programe cu finanțare de la bugetul de stat, care să se plieze eficient la

nevoile pe care IMM-urile le au, pentru a face față cu brio competiției internaționale [16].

- Agenții pentru întreprinderi mici și mijlocii, atragere de investiții și promovare a exportului – conform ordonanței de urgență 47/2017 înființarea agențiilor se va drept scop identificarea oportunităților de investiții la nivel local și regional și realizarea unor proiecte de investiții "la cheie", prin informare eficientă cu privire la facilitățile acordate investitorilor, stabilirea de parteneriate cu instituții finanțatoare de la nivel european și internațional, camere de comerț bilaterale, ambasadele străine din România [7].

- Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii – instituție neguvernamentală care asigură reprezentarea unitară a intereselor IMM-urilor și a mișcării patronale a IMM-urilor la nivel național și internațional [17].

Structura susținerii instituționale a întreprinderilor mici și mijlocii din România este prezentată în figura 4.

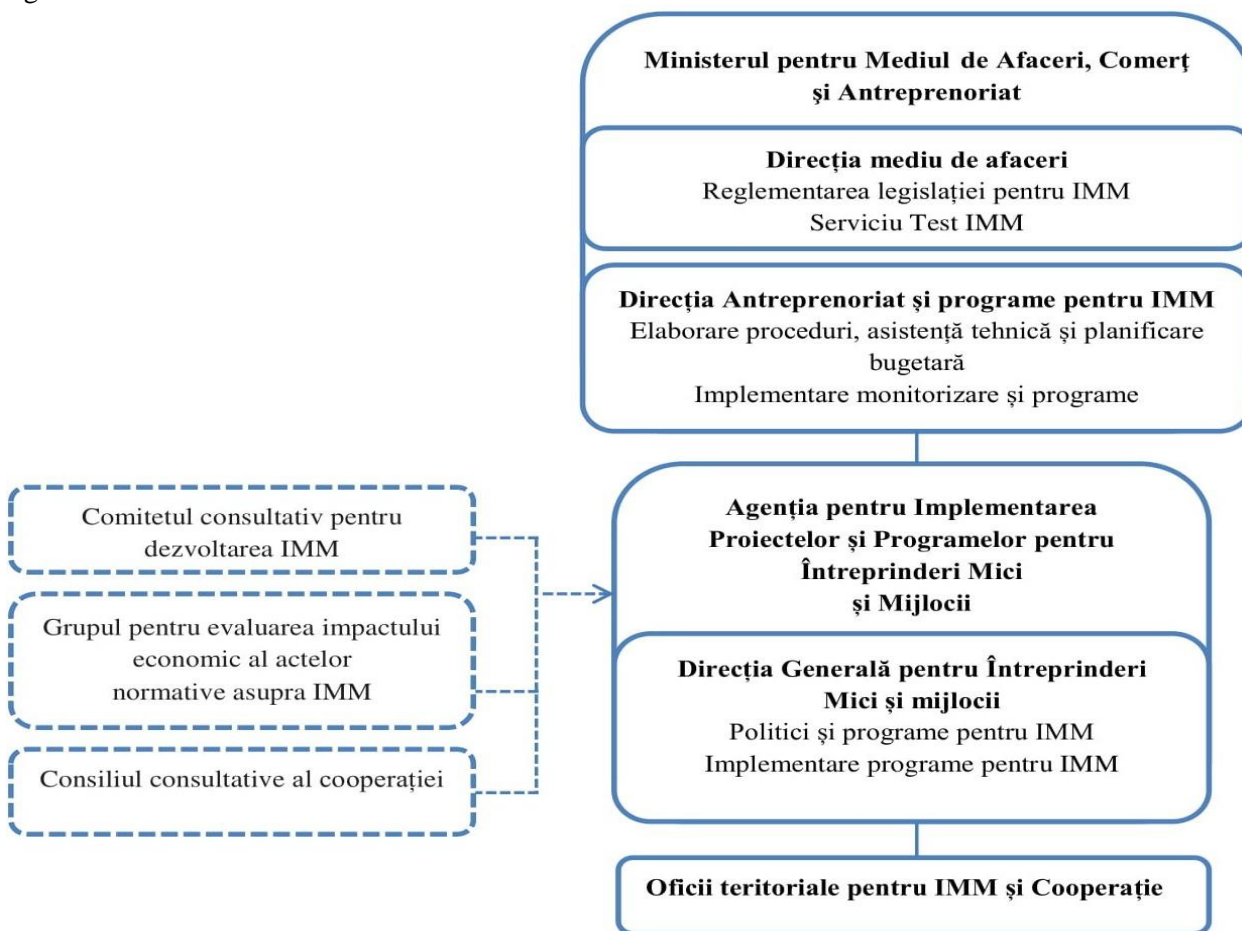

Figura 4. Structura susținerii instituționale a întreprinderilor mici și mijlocii în România

Sursa: Elaborat de autor în baza [10, 14].

Susținerea IMM-urilor române prin acordarea unor facilități se reflectă în reglementările legale:

- anual, prin legea bugetului de stat, sunt prevăzute alocarea de fonduri în valoare de 0,2% din PIB pentru finanțarea programelor de dezvoltare și a măsurilor de sprijinire a înființării de noi IMM-uri, atât la nivel național cât și regional.

- facilitarea accesului IMM-urilor la finanțări, prin acordarea de garanții pentru instrumentele de finanțare contractate de la bănci comerciale sau din alte surse [5]. Activitate derulată prin instituția financiară nebancaară Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii (FNGCIMM SA-IFN).

- reducerea sau renunțarea la garanțiile solicitate și la alte modalități de plată anticipată pentru consumurile de utilități și serviciile publice furnizate întreprinderilor mici și mijlocii este un alt avantaj pentru supraviețuirea acestor întreprinderi [1].

Concluzii generale

• Susținerea sectorului IMM a oricărei țări europene este format din sprijinul informațional, sprijinul financiar, organizarea unui sistem de formare a managerilor întreprinderilor și formarea antreprenorilor care doresc să înceapă o activitate independentă

• Instituțiile publice franceze de nivel central și regional, dețin un grad ridicat de autonomie managerială, care se extinde și către instituțiile a căror rol ține de susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri

• Germania s-a optat pe transferarea unor funcții importante sprijin a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii către o serie de instituții de drept public, în special bănci specializate, și către organizații de auto-reglementare a afacerilor private precum Camerele de Comerț și Industrie, etc.

• Deplina susținere a IMM-urilor în Italia este garantată de numărul mare de norme legislative care reglementează activitatea întreprinderilor. Printre acestea se numără granturi și credite preferențiale pentru achiziționarea de echipamente, stimularea exporturilor, diverse programe pentru tinerii antreprenori, susținerea și stimularea afacerilor inovatoare.

• Instituțiile care reprezintă și apără interesele întreprinderilor mici și mijlocii în România se prezintă: Ministerul pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenoriat – instituția de specialitate a Guvernului României, care aplică Strategia și Programul de guvernare în domeniile întreprinderilor mici și mijlocii, mediului de afaceri, comerțului, antreprenoriatului și investițiilor străine în concordanță cu cerințele economiei de piață și pentru stimularea inițiativei antreprenoriale a operatorilor economici

Bibliografie

1. Breban L. - Legislația și reglementările specifice antreprenoriatului. Modul 5
2. CPME - Confédération des Petites et Moyennes Entreprises, Qui sommes-nous ?. [Accesat 20.05.2019], Disponibil: <https://www.cpme.fr/qui-sommes-nous>
3. DIHK - Înființarea de întreprinderi și promovarea afacerilor. [Accesat 15.06.2019], Disponibil: <https://www.di hk.de/themenfelder/gruendung-foerderung>
4. EU Fördermittel – platforma informațională pentru fonduri europene. [Accesat 02.07.2019], Disponibil: <https://www.eu-foerdermittel.eu/wirtschaft-kmu>
5. Fondul National de Garantare a Creditelor pentru Intreprinderile Mici si Mijlocii – site oficial. Secțiunea - Despre noi. [Accesat 06.06.2019], Disponibil: <https://www.fngcimm.ro/despre-noi/istoric-cifre-cheie>
6. Gouvernement de la République française - Découvrir le Gouvernement et les institutions. [Accesat 31.04.2019], Disponibil: <https://www.gouvernement.fr/composition-du-gouvernement>
7. Guvernul României - Ordonanță de urgență nr. 43/2017 din 30 iunie 2017. [Accesat 15.06.2019], Disponibil: <https://lege5.ro/Gratuit/ge3dknjvga4a/ordonanta-de-urgenta-nr-43-2017-privind-infiintarea-organizarea-si-functionarea-agentiilor-pentru-intreprinderi-mici-si-mijlocii-atragere-de-investitii-si-promovare-a-exportului>
8. Le portail de l'Économie, des Finances, de l'Action et des Comptes publics - Organigramme des ministères. [Accesat 02.07.2019], Disponibil: <https://www.economie.gouv.fr/ministeres>
9. Ministerul Federal pentru Afaceri Economice și Energie (BMW i) – Structura organizatorică. [Accesat 20.05.2019], Disponibil: https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Downloads/M-O/organisationsplan-bmwi.pdf?__blob=publicationFile&v=11
10. Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr. 383 bis/7.VI.2012 - Anexa la Decizia președintelui Agenției pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii nr. 66/2012 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Agenției pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii
11. NKS_KMU Punctul Național de Contact German privind programul Orizont 2020. [Accesat 02.07.2019], Disponibil: <https://www.nks-kmu.de/teilnahme-innovationsgutscheine.php>
12. OECD / SIGMA - Organizarea administrației centrale de stat: Politici și instrumente, Școala Națională de Studii Politice și Administrative – Institutul de Management Public, 2008, pag. 76. [Accesat 31.04.2019], Disponibil: <http://www.sigmaxweb.org/publications/40960602.pdf>
13. Președinția italiană a Consiliului de Miniștri – pagina oficială. [Accesat 25.04.2019], Disponibil: <http://www.governo.it/>
14. Structura organizatorică a Ministerului pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenoriat. [Accesat 07.06.2019], Disponibil: http://www.imm.gov.ro/adaugare_fisiere_imm/2019/02/Organigrama-

ММАСА_.pdf

15. The German Bundestag - Administration of the German Bundestag. Table of Organisation. [Accesat 20.05.2019], Disponibil:
<https://www.bundestag.de/resource/blob/189738/315c97d88b4bbd6a1ee1f107a36a954b/orgplan-en-data.pdf>
16. Wikipedia - Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii. [Accesat 02.07.2019], Disponibil:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Agen%C8%9Bia_pentru_Implementarea_Proiectelor_%C8%99i_Programelor_pentru_%C3%8Eentreprinderile_Mici_%C8%99i_Mijlocii
17. Wikipedia - Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii. [Accesat 15.06.2019], Disponibil:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Na%C8%9Bional_al_%C3%8Eentreprinderilor_Private_Mici_%C8%99i_Mijlocii_din_Rom%C3%A2nia
18. Wikipedia - Ministerul pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenoriat. [Accesat 02.07.2019], Disponibil:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Ministerul_pentru_Mediul_de_Afaceri,_Comer%C8%9B_%C8%99i_Antreprenoriat
19. Иванов, В.В. Международные программы поддержки малого и среднего бизнеса / В.В. Иванов, Ю.С. Штурбабина // Российский внешнеэкономический вестник. – 2014. – N10. – С. 21-31
20. Левина Е.И. - Механизмы государственной поддержки малого и среднего предпринимательства в зарубежных странах. Социально-экономические явления и процессы. № 2 (014), 2009, 79 – 89
21. Митрофанова И. А. Налогообложение малого предпринимательства в России и за рубежом: реалии и прогнозы // Молодой ученый. — 2012. — №1. Т.1. — С. 130-135 (Mitrofanova I. A. Nalogooblozhenie malogo predprinimatel'stva v Rossii i za rubezhom: realii i prognozy // Molodoj uchenyj. — 2012. — №1. Т.1. — S. 130-135)
22. Рубинский Ю. - Малый бизнес по-французски. [Accesat 02.08.2018], Disponibil:
[/https://www.openbusiness.ru/html_euro/france_open11.htm](https://www.openbusiness.ru/html_euro/france_open11.htm)
23. Умнова А.И. - Особенности развития малого и среднего бизнеса во Франции. Ростовский государственный экономический университет (РИНХ), 2016. [Accesat 15.06.2019], Disponibil:
<https://scienceforum.ru/2016/article/2016028764>